EUROOPAN PARLAMENTTI

2004 *2009*

Kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta

2008/0140(CNS)

14.1.2009

*

MIETINTÖLUONNOS

ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai sukupuolisesta suuntautumisesta riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta
(KOM(2008)0426 – C6-0291/2008 – 2008/0140(CNS))

Kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta

Esittelijä: Kathalijne Maria Buitenweg

Esittelijä(*): Elizabeth Lynne, Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta

(*) Valiokuntien yhteistyömenettely – työjärjestyksen 47 artikla

Lainsäädäntömenettelyistä käytettävät symbolit

*	Kuulemismenettely *yksinkertainen enemmistö*
**I	Yhteistoimintamenettely (ensimmäinen käsittely) *yksinkertainen enemmistö*
**II	Yhteistoimintamenettely (toinen käsittely) *yksinkertainen enemmistö yhteisen kannan hyväksymiseksi* *parlamentin jäsenten enemmistö yhteisen kannan hylkäämiseksi tai tarkistamiseksi*
***	Hyväksyntämenettely *parlamentin jäsenten enemmistö lukuun ottamatta EY-sopimuksen 105, 107, 161 ja 300 artiklassa ja EU-sopimuksen 7 artiklassa tarkoitettuja tapauksia*
***I	Yhteispäätösmenettely (ensimmäinen käsittely) *yksinkertainen enemmistö*
***II	Yhteispäätösmenettely (toinen käsittely) *yksinkertainen enemmistö yhteisen kannan hyväksymiseksi* *parlamentin jäsenten enemmistö yhteisen kannan hylkäämiseksi tai tarkistamiseksi*
***III	Yhteispäätösmenettely (kolmas käsittely) *yksinkertainen enemmistö yhteisen tekstin hyväksymiseksi*

(Ilmoitettu menettely perustuu komission esittämään oikeusperustaan.)

Tarkistukset säädösehdotukseen

Parlamentin tarkistuksissa esitetyt tekstin muutokset merkitään ***lihavoidulla kursiivilla***. Kun kyseessä on muutossäädös ja parlamentin tarkistukseen sisältyy sellaisenaan olemassa olevan säännöksen tai määräyksen tekstiä, johon komissio ei ole ehdottanut muutoksia, kyseinen teksti **lihavoidaan**. Merkintä **[...]** tarkoittaa, että kyseisestä kohdasta on poistettu tekstiä. Pelkkää *kursivointia* käytetään kiinnittämään asiasta vastaavien yksiköiden huomio sellaisiin säädösehdotuksen osiin, jotka ehdotetaan korjattavaksi lopullisessa tekstissä (esimerkiksi selvästi virheelliset tai kyseisestä kieliversiosta pois jääneet kohdat). Korjausehdotusten hyväksymisestä päättävät asiasta vastaavat yksiköt.

SISÄLTÖ

Sivu

LUONNOS EUROOPAN PARLAMENTIN LAINSÄÄDÄNTÖPÄÄTÖSLAUSELMAKSI.5

PERUSTELUT.....21

LUONNOS EUROOPAN PARLAMENTIN LAINSÄÄDÄNTÖPÄÄTÖSLAUSELMAKSI

ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai sukupuolisesta suuntautumisesta riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta
(KOM(2008)0426 – C6-0291/2008 – 2008/0140(CNS))

(Kuulemismenettely)

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon komission ehdotuksen neuvostolle (KOM(2008)0426),

– ottaa huomioon EY:n perustamissopimuksen 13 artiklan 1 kohdan, jonka mukaisesti neuvosto on kuullut parlamenttia (C6-0291/2008),

– ottaa huomioon työjärjestyksen 51 artiklan,

– ottaa huomioon kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan mietinnön sekä työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunnan, ympäristön, kansanterveyden ja elintarvikkeiden turvallisuuden valiokunnan, kulttuuri- ja koulutusvaliokunnan, oikeudellisten asioiden valiokunnan sekä naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunnan lausunnot (A6-0000/2008),

1. hyväksyy komission ehdotuksen sellaisena kuin se on tarkistettuna;

2. pyytää komissiota muuttamaan ehdotustaan vastaavasti EY:n perustamissopimuksen 250 artiklan 2 kohdan mukaisesti;

3. pyytää neuvostoa ilmoittamaan parlamentille, jos se aikoo poiketa parlamentin hyväksymästä sanamuodosta;

4. pyytää tulla kuulluksi uudelleen, jos neuvosto aikoo tehdä huomattavia muutoksia komission ehdotukseen;

5. kehottaa puhemiestä välittämään parlamentin kannan neuvostolle ja komissiolle.

Tarkistus 1

Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 4 kappale

Komission teksti	*Tarkistus*
(4) Euroopan vammaisten teemavuosi 2003, Yhdenvertaiset mahdollisuudet Euroopassa 2007 -teemavuosi 2007 ja	(4) Euroopan vammaisten teemavuosi 2003, Yhdenvertaiset mahdollisuudet Euroopassa 2007 -teemavuosi 2007 ja

Euroopan kulttuurienvälisen vuoropuhelun teemavuosi 2008 ovat tuoneet esiin syrjinnän sitkeyden mutta ***edistäneet myös*** monimuotoisuutta.	Euroopan kulttuurienvälisen vuoropuhelun teemavuosi 2008 ovat tuoneet esiin syrjinnän sitkeyden mutta ***myös tarpeen edistää*** monimuotoisuutta.

Or. en

Tarkistus 2

Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 8 kappale

Komission teksti	*Tarkistus*
(8) Yhteisö on antanut EY:n perustamissopimuksen 13 artiklan 1 kohdan nojalla kolme säädöstä, joiden tarkoituksena on ehkäistä ja torjua syrjintä sukupuolen, rodun tai etnisen alkuperän, uskonnon tai vakaumuksen, vammaisuuden, iän ja sukupuolisen suuntautumisen perusteella. Nämä säädökset ovat osoittaneet lainsäädännön arvon syrjinnän torjunnassa. ***Erityisesti*** direktiivissä 2000/78/EY vahvistetaan yleiset puitteet työssä tai ammatissa tapahtuvaa yhdenvertaista kohtelua varten ***uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai sukupuolisesta suuntautumisesta riippumatta***. ***Jäsenvaltioittain on kuitenkin edelleen vaihteluita siinä, missä määrin ja missä muodossa näillä perusteilla tapahtuvalta syrjinnältä suojellaan työelämän ulkopuolella.***	(8) Yhteisö on antanut EY:n perustamissopimuksen 13 artiklan 1 kohdan nojalla kolme säädöstä, joiden tarkoituksena on ehkäistä ja torjua syrjintä sukupuolen, rodun tai etnisen alkuperän, uskonnon tai vakaumuksen, vammaisuuden, iän ja sukupuolisen suuntautumisen perusteella. Nämä säädökset ovat osoittaneet lainsäädännön arvon syrjinnän torjunnassa. ***Direktiivissä 2000/43/EY vahvistetaan säännöt rotuun tai etniseen alkuperään perustuvan syrjinnän torjumiseksi työmarkkinoilla ja niiden ulkopuolella. Direktiivissä 2004/113/EY vahvistetaan säännöt miesten ja naisten yhdenvertaiselle kohtelulle tavaroiden ja palvelujen saatavuuden ja tarjonnan alalla.*** Direktiivissä 2000/78/EY vahvistetaan ***uskontoa tai vakaumusta, vammaisuutta, ikää ja seksuaalista suuntautuneisuutta koskevat*** yleiset puitteet työssä tai ammatissa tapahtuvaa yhdenvertaista kohtelua varten. ***Se ei kata tämän soveltamisalan ulkopuolelle jääviä aloja.***

Or. en

Perustelu

Tässä direktiivissä hyödynnetään direktiiviä 2000/78/EY ja siitä saatuja kokemuksia sekä muita syrjinnän vastaisia direktiivejä.

Tarkistus 3

Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 12 a kappale (uusi)

Komission teksti	*Tarkistus*
	(12 a) Vammaisiin henkilöihin kuuluvat ne, joilla on sellainen pitkäaikainen ruumiillinen, henkinen, älyllinen tai aisteihin liittyvä vamma, jonka vuorovaikutus erilaisten esteiden kanssa voi estää heidän täysimääräisen ja tehokkaan osallistumisensa yhteiskuntaan yhdenvertaisesti muiden kanssa.

Or. en

Perustelu

Määritelmä on sama kuin parhaillaan ratifioitavassa YK:n yleissopimuksessa.

Tarkistus 4

Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 12 b kappale (uusi)

Komission teksti	*Tarkistus*
	(12 b) Todelliset ja syrjimättömät mahdollisuudet voidaan turvata useilla tavoilla, myös soveltamalla kaikkien tarpeet huomioon ottavan suunnittelun periaatetta ja helpottamalla vammaisten mahdollisuuksia käyttää apuvälineitä, liikkuvuuden ja esteettömyyden apuvälineet, kuten tunnustetut opaskoirat ja muut avustajakoirat mukaan luettuina.

Or. en

Tarkistus 5

Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 12 c kappale (uusi)

Komission teksti	*Tarkistus*
	(12 c) Muutos on 4 artiklan mukaisesti perustava, jos se muuttaa tavaroita tai palveluja taikka elinkeinon, ammatin tai liiketoiminnan luonnetta siinä määrin, että tavaroiden tai palvelujen tarjoaja tarjoaa täysin erilaisia tavaroita tai palveluja.

Or. en

Tarkistus 6

Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 13 a kappale (uusi)

Komission teksti	*Tarkistus*
	(13 a) Tätä direktiiviä täytäntöön pantaessa ja syrjintää koskevia valituksia käsiteltäessä olisi mahdollisuuksien mukaan tiedostettava syrjinnän moninaisuus ja otettava uskonnon tai vakaumuksen, vammaisuuden, iän ja seksuaalisen suuntautuneisuuden lisäksi huomioon myös sukupuoli, rotu ja etninen alkuperä.

Or. nl

Tarkistus 7

Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 16 kappale

Komission teksti	*Tarkistus*
(16) Kaikilla yksilöillä on vapaus tehdä sopimuksia, mukaan luettuna vapaus	***(16) On tärkeää kunnioittaa perusoikeuksia ja -vapauksia,***

valita sopimuskumppani liiketointa varten. Tätä direktiiviä ei pidä soveltaa sellaisten yksityishenkilöiden tekemiin taloudellisiin toimiin, joille nämä toimet eivät ole ammatillista tai kaupallista toimintaa.	***yhdistymisvapaus mukaan lukien. Lisäksi on tärkeää tavaroiden ja palvelujen saatavuuden ja tarjonnan yhteydessä kunnioittaa myös yksityis- ja perhe-elämää sekä niihin liittyviä liiketoimia.***

Or. en

Tarkistus 8

Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 17 kappale

Komission teksti	*Tarkistus*
(17) Syrjinnän kieltämisen yhteydessä on tärkeää kunnioittaa muita perusoikeuksia ja -vapauksia kuten yksityis- ja perhe-elämän ja niiden yhteydessä tehtävien liiketoimien suojaa, uskonnonvapautta ja yhdistymisoikeutta. Tämä direktiivi ei vaikuta siviilisäätyä tai perheasemaa koskeviin kansallisiin lakeihin, lisääntymisoikeudet mukaan luettuina. Se ei myöskään vaikuta valtion, sen laitosten tai elinten taikka koulutuksen sekulaariin luonteeseen.	***(17) Tämä direktiivi ei estä soveltamasta avioitumista koskevaa kansallista lainsäädäntöä. Mikäli muuntyyppiset parisuhteet kuin avioliitto tunnustetaan kansallisessa lainsäädännössä avioliiton veroisiksi, olisi sovellettava yhtäläisen kohtelun periaatetta. Se ei myöskään vaikuta valtion, sen laitosten tai elinten taikka koulutuksen sekulaariin luonteeseen.***

Or. en

Perustelu

Avioliitto on julistus, jolla suhde virallistetaan, eikä se ole tavara tai palvelu. Siksi se jää tämän direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle.

Tarkistus 9

Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 20 a kappale (uusi)

Komission teksti	*Tarkistus*
	(20 a) Arvioitaessa, aiheutuuko kyseisistä toimista suhteetonta rasitusta 4 artikla huomioon ottaen, olisi erityisesti otettava huomioon organisaation koko ja resurssit, sen luonne, arvioidut kustannukset, tavaroiden ja palvelujen elinkaari sekä vammaisten parantuneista mahdollisuuksista mahdollisesti saatava hyöty. Tätä rasitetta ei pidetä kohtuuttomana, jos se riittävässä määrin korvautuu kyseisessä jäsenvaltiossa toteutetuilla yhdenvertaisen kohtelun politiikan toimenpiteillä.

Or. en

Tarkistus 10

Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 31 a kappale (uusi)

Komission teksti	*Tarkistus*
	(31 a) Tuomioistuimien olisi syrjintäperusteiden tarkoitusta tulkitessaan otettava huomioon eurooppalaiset ihmisoikeusvälineet, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen kaltaisten valvontaelinten suositukset ja oikeuskäytäntö mukaan lukien.

Or. en

Tarkistus 11

Ehdotus direktiiviksi
2 artikla – 3 kohta

Komission teksti	*Tarkistus*
3. Häirintää on pidettävä 1 kohdassa tarkoitettuna syrjintänä, kun johonkin 1 artiklassa tarkoitettuun seikkaan liittyvällä haitallisella käytöksellä tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan henkilön arvoa tai luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai hyökkäävä ilmapiiri.	3. Häirintää on pidettävä 1 kohdassa tarkoitettuna syrjintänä, kun johonkin 1 artiklassa tarkoitettuun seikkaan liittyvällä haitallisella käytöksellä tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan ***suljetussa ympäristössä*** henkilön arvoa tai luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai hyökkäävä ilmapiiri.

Or. en

Perustelu

Jotta varmistetaan, että syrjimättömyys ja ilmaisunvapaus ovat keskenään tasapainossa, ainoastaan suljetussa ympäristössä tapahtunutta häirintää on pidettävä tämän direktiivin mukaisena syrjintänä.

Tarkistus 12

Ehdotus direktiiviksi
2 artikla – 4 a kohta (uusi)

Komission teksti	*Tarkistus*
	4 a. Henkilön uskontoa tai vakaumusta, vammaisuutta, ikää tai seksuaalista suuntautuneisuutta koskeviin olettamuksiin perustuvaa tai yhteyksiin tiettyä uskontoa tai vakaumusta, vammaisuutta, ikää tai seksuaalista suuntautuneisuutta edustaviin henkilöihin perustuvaa syrjintää on pidettävä 1 kohdan mukaisena syrjintänä.

Or. en

Tarkistus 13

Ehdotus direktiiviksi
2 artikla – 6 kohta

Komission teksti	*Tarkistus*
6. Sen estämättä, mitä 2 kohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat säätää, ettei ikään perustuvaa erilaista kohtelua voida pitää syrjintänä, jos sillä on ***kansallisen lainsäädännön puitteissa*** oikeutettu tavoite ja jos tämän tavoitteen toteuttamiskeinot ovat asianmukaiset ja tarpeen. ***Erityisesti tällä direktiivillä ei estetä jäsenvaltioita vahvistamasta tiettyä ikää koulutukseen pääsylle ja eräiden tavaroiden tai palvelujen saatavuudelle.***	6. Sen estämättä, mitä 2 kohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat säätää, ettei ikään perustuvaa erilaista kohtelua voida pitää syrjintänä, jos sillä on oikeutettu tavoite ja jos tämän tavoitteen toteuttamiskeinot ovat asianmukaiset ja tarpeen.

Or. en

Tarkistus 14

Ehdotus direktiiviksi
2 artikla – 7 kohta

Komission teksti	*Tarkistus*
7. Sen estämättä, mitä 2 kohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat rahoituspalvelujen tarjonnassa sallia suhteelliset erot kohtelussa, mikäli ikä tai vammaisuus on ***keskeinen*** tekijä kyseisen tuotteen osalta arvioitaessa riskiä merkityksellisten ja tarkkojen vakuutusmatemaattisten tai tilastollisten tietojen perusteella.	7. Sen estämättä, mitä 2 kohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat rahoituspalvelujen tarjonnassa sallia suhteelliset erot kohtelussa, mikäli ikä tai vammaisuus on kyseisen tuotteen osalta arvioitaessa riskiä merkityksellisten ja tarkkojen vakuutusmatemaattisten tai tilastollisten tietojen perusteella ***ratkaiseva*** tekijä. ***Jäsenvaltioiden, joita asia koskee, on ilmoitettava komissiolle ja varmistettava, että ikää tai vammaisuutta, joka on ratkaiseva vakuutusmatemaattinen tekijä, koskevat tarkat tiedot kerätään, julkistetaan ja päivitetään säännöllisesti. Näiden jäsenvaltioiden on tarkasteltava päätöstään uudelleen viiden vuoden kuluttua täytäntöönpanopäivästä ja***

toimitettava tarkastelun tulokset komissiolle.

Or. en

Perustelu

Tarkistuksella rajoitetaan mahdollisuus erilaiseen kohteluun ratkaiseviin tekijöihin ja velvoitetaan ilmoittamaan tällaisista eroista kohteluissa, kuten direktiivissä 2004/113/EY:kin edellytetään.

Tarkistus 15

Ehdotus direktiiviksi
2 artikla – 8 kohta

Komission teksti	*Tarkistus*
8. Tämä direktiivi ei vaikuta sellaisiin kansallisessa lainsäädännössä säädettyihin toimenpiteisiin, jotka demokraattisessa yhteiskunnassa ovat tarpeen yleisen turvallisuuden ja järjestyksen takaamiseksi ja rikollisuuden estämiseksi, terveyden sekä muiden henkilöiden oikeuksien ja vapauksien turvaamiseksi.	8. Tämä direktiivi ei vaikuta sellaisiin kansallisessa lainsäädännössä säädettyihin toimenpiteisiin, jotka demokraattisessa yhteiskunnassa ovat tarpeen ***ja kohtuullisia*** yleisen turvallisuuden ja järjestyksen takaamiseksi ja rikollisuuden estämiseksi, terveyden sekä muiden henkilöiden oikeuksien ja vapauksien turvaamiseksi.

Or. en

Tarkistus 16

Ehdotus direktiiviksi
3 artikla – 1 kohta – 1 alakohta

Komission teksti	*Tarkistus*
Edellä olevaa d alakohtaa sovelletaan yksityishenkilöihin vain niiltä osin kuin nämä harjoittavat omaa ammatillista tai kaupallista toimintaansa.	***Henkilöiden yksityiselämää on kunnioitettava d alakohtaa sovellettaessa.***

Or. nl

Tarkistus 17

Ehdotus direktiiviksi
3 artikla – 2 kohta

Komission teksti	*Tarkistus*
2. Tämä direktiivi ei vaikuta siviilisäätyä tai perheasemaa eikä lisääntymisoikeuksia koskeviin kansallisiin lakeihin.	***Poistetaan.***

Or. nl

Perustelu

Euroopan komissio totesi, että täten vain vahvistetaan toimivallan jako, mutta että kyse ei ole poikkeuksesta. Tällaisen olemassa olevan tilanteen vahvistaminen olisi pikemminkin sisällytettävä johdanto-osan kappaleeseen (ks. tarkistus 6) kuin artiklaan.

Tarkistus 18

Ehdotus direktiiviksi
3 artikla – 3 kohta

Komission teksti	*Tarkistus*
3. Tämä direktiivi ei vaikuta jäsenvaltioiden vastuuseen opetuksen sisällöstä, koulutuksen muodoista ja koulutusjärjestelmän organisoinnista, erityisopetus mukaan luettuna. Jäsenvaltiot voivat ***säätää erilaisesta kohtelusta*** haettaessa uskontoon tai vakaumukseen perustuviin oppilaitoksiin.	3. Tämä direktiivi ei vaikuta jäsenvaltioiden vastuuseen opetuksen sisällöstä, koulutuksen muodoista ja koulutusjärjestelmän organisoinnista, erityisopetus mukaan luettuna. Jäsenvaltiot voivat ***sallia erilaisen kohtelun*** haettaessa uskontoon tai vakaumukseen perustuviin oppilaitoksiin***, kun henkilöiden edellytetään toimivan lojaalisti ja järjestön hengen mukaisesti. Tämän määräyksen ei tulisi oikeuttaa mihinkään muuhun syyhyn perustuvaa syrjintää.***

Or. en

Perustelu

Komission ehdotus ei ole aivan selkeä, kun on kyse poikkeuksen laajuudesta. Tarkistuksella selvennetään, että kohtelussa voi olla eroja ainoastaan uskonnon tai vakaumuksen perusteella, ei mistään muusta syystä. Tarkistuksella selvennetään myös, että tämä on oikeutettua vain, kun on tarpeen suojella järjestön eettistä luonnetta.

Tarkistus 19

Ehdotus direktiiviksi
3 artikla – 5 kohta

Komission teksti	*Tarkistus*
5. Tämän direktiivin soveltamisalaan ei kuulu kansalaisuuteen perustuva erilainen kohtelu eikä sillä vaikuteta kolmannen maan kansalaisten ja valtiottomien henkilöiden jäsenvaltioiden alueelle tuloa ja siellä oleskelua koskeviin säännöksiin ja edellytyksiin eikä kyseisten kolmannen maan kansalaisten ja valtiottomien henkilöiden oikeusasemasta aiheutuvaan kohteluun.	5. Tämän direktiivin soveltamisalaan ei kuulu kansalaisuuteen perustuva erilainen kohtelu eikä sillä vaikuteta kolmannen maan kansalaisten ja valtiottomien henkilöiden jäsenvaltioiden alueelle tuloa ja siellä oleskelua koskeviin säännöksiin ja edellytyksiin eikä kyseisten kolmannen maan kansalaisten ja valtiottomien henkilöiden oikeusasemasta aiheutuvaan kohteluun. ***Uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai seksuaaliseen suuntautuneisuuteen perustuvaa syrjintää, joka ilmenee kansallisuudesta johtuvana erilaisena kohteluna, katsotaan syrjinnäksi 1 artiklan mukaisesti.***

Or. nl

Tarkistus 20

Ehdotus direktiiviksi
4 artikla – 1 kohta – a alakohta

Komission teksti	*Tarkistus*
a) Toimet, joilla taataan vammaisille todellinen ja syrjimätön mahdollisuus sosiaaliseen suojeluun, sosiaalietuuksiin, terveydenhoitoon, koulutukseen sekä yleisesti tarjottavien tavaroiden ja palvelujen, ***myös asumis- ja kuljetuspalvelujen***, saatavuuteen ja tarjontaan, on varmistettava ennakoiden,	a) Toimet, joilla taataan vammaisille todellinen ja syrjimätön mahdollisuus sosiaaliseen suojeluun, sosiaalietuuksiin, terveydenhoitoon, koulutukseen sekä yleisesti tarjottavien tavaroiden ja palvelujen, mukaan luettuina ***asuminen, tietoliikenne ja sähköinen viestintä, myös saatavassa muodossa olevat tiedot,***

asianmukaisine muutoksineen tai mukautuksineen. Tällaisista toimista ei pidä koitua suhteetonta rasitusta eivätkä ne saa edellyttää perustavia muutoksia ***sosiaaliseen suojeluun, sosiaalietuuksiin, terveydenhuoltoon, koulutukseen tai kyseisiin tavaroihin tai palveluihin taikka edellyttää vaihtoehtojen tarjoamista***.

rahoituspalvelut, kulttuuri ja vapaa-aika, julkiset rakennukset, liikennemuodot sekä muut julkiset tilat ja palvelut, saatavuuteen ja tarjontaan, on varmistettava ennakoiden, asianmukaisine muutoksineen tai mukautuksineen. ***Jos syrjintä aiheutuu käytännöstä, politiikasta tai menettelystä, on ryhdyttävä toimiin sen varmistamiseksi, että niillä ei enää ole kyseistä vaikutusta.*** Tällaisista toimista ei pidä koitua kohtuutonta rasitetta eivätkä ne saa edellyttää perustavia muutoksia ***kyseisten tavaroiden tai palvelujen taikka kyseisen elinkeinon, ammatin tai liiketoiminnan luonteeseen.***

Or. en

Tarkistus 21

Ehdotus direktiiviksi
4 artikla – 1 kohta – b a alakohta (uusi)

Komission teksti	*Tarkistus*
	(b a) Edellä 1 kohdassa tarkoitettuihin todellisiin ja syrjimättömiin mahdollisuuksiin kuuluvat esteiden tunnistaminen ja poistaminen sekä sellaisten uusien esteiden ehkäiseminen, jotka vaikeuttavat vammaisten mahdollisuuksia saada yleisesti tarjottavia tavaroita ja palveluja, esteiden tai vamman luonteesta riippumatta. Vammaisille on mahdollisuuksien mukaan annettava todelliset ja syrjimättömät mahdollisuudet samoin edellytyksin kuin muille tämän direktiivin säännösten mukaisesti ja esteiden poistamiseksi valituista toimista riippumatta. Mahdollisuuksien varmistamiseksi on tarjottava järkevä vaihtoehto, jollei todellisia syrjimättömiä mahdollisuuksia voida antaa samoin ehdoin ja edellytyksin ja tämän direktiivin säännösten mukaisesti.

Or. en

Tarkistus 22

Ehdotus direktiiviksi
4 artikla – 3 kohta

Komission teksti	*Tarkistus*
3. Tämä direktiivi ei vaikuta yhteisön tai kansallisen lainsäädännön säännöksiin mahdollisuuksista käyttää tiettyjä tavaroita tai palveluja.	3. Tämä direktiivi ei vaikuta yhteisön tai kansallisen lainsäädännön säännöksiin mahdollisuuksista käyttää tiettyjä tavaroita tai palveluja. ***Euroopan unionin toimielinten ja jäsenvaltioiden on kuitenkin mahdollisuuksien mukaan kannustettava tavaroiden ja palvelujen tarjoajia, erityisesti teollisuustuotteiden valmistajia, suunnittelemaan esteettömiä ratkaisuja esimerkiksi julkisissa hankinnoissa noudatettavien käytäntöjen avulla. Esteettömät tuotteet ja palvelut ovat sellaisia, jotka on suunniteltu niin, että kaikki käyttäjät voivat käyttää niitä.***

Or. en

Tarkistus 23

Ehdotus direktiiviksi
5 artikla

Komission teksti	*Tarkistus*
Täydellisen yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi yhdenvertaisen kohtelun periaate ei estä jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai toteuttamasta erityistoimenpiteitä, joiden tarkoituksena on ehkäistä tai hyvittää haittoja, jotka liittyvät uskontoon tai uskomukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen.	Täydellisen yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi yhdenvertaisen kohtelun periaate ei estä jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai toteuttamasta erityistoimenpiteitä ***tai sallimasta yksityissektorin toteuttaa näitä toimia,***, joiden tarkoituksena on ehkäistä tai hyvittää haittoja, jotka liittyvät uskontoon tai uskomukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen.

Or. en

Tarkistus 24

Ehdotus direktiiviksi
7 artikla – 3 a kohta (uusi)

Komission teksti	*Tarkistus*
	3 a. Jäsenvaltioiden on otettava kansallisessa oikeusjärjestyksessään käyttöön tarvittavat toimenpiteet, joilla varmistetaan tosiasiallinen ja tehokas korvaus tai, jos jäsenvaltiot niin päättävät, hyvitys tässä direktiivissä tarkoitetun syrjinnän kohteeksi joutuneelle henkilölle aiheutuneista menetyksistä ja vahingoista tavalla, joka on varoittava ja oikeasuhteinen kärsittyyn vahinkoon nähden.

Or. en

Tarkistus 25

Ehdotus direktiiviksi
12 artikla – 1 kohta

Komission teksti	*Tarkistus*
1. Jäsenvaltioiden on nimettävä elin ***tai elimiä*** edistämään kaikkien henkilöiden yhdenvertaista kohtelua riippumatta heidän uskonnostaan tai vakaumuksestaan, vammaisuudestaan, iästään tai sukupuolisesta suuntauksestaan. ***Nämä elimet voivat muodostaa osan*** virastoista, jotka kansallisella tasolla vastaavat ***ihmisoikeuksien puolustamisesta tai yksilön oikeuksien turvaamisesta, mukaan luettuina oikeudet, jotka perustuvat muihin yhteisön säädöksiin, kuten direktiiveihin 2000/43/EY ja 2004/113/EY***.	1. Jäsenvaltioiden on nimettävä ***riippumaton*** elin edistämään kaikkien henkilöiden yhdenvertaista kohtelua riippumatta heidän uskonnostaan tai vakaumuksestaan, vammaisuudestaan, iästään tai sukupuolisesta suuntauksestaan. ***Tämän elimen olisi oltava osa*** virastoista, jotka kansallisella tasolla vastaavat ***muihin yhteisön säädöksiin, kuten direktiiveihin 2000/43/EY ja 2004/113/EY, perustuvien oikeuksien puolustamisesta***.

Or. en

Tarkistus 26

Ehdotus direktiiviksi
12 artikla – 2 kohta – johdantokappale

Komission teksti	*Tarkistus*
2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että ***näiden elinten*** toimivaltaan kuuluu	2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että ***tämän elimen*** toimivaltaan kuuluu

Or. en

Tarkistus 27

Ehdotus direktiiviksi
12 artikla – 2 a kohta (uusi)

Komission teksti	*Tarkistus*
	2 a. Jäsenvaltioiden on varattava tälle elimelle riittävästi määrärahoja, niin että se voi täyttää tehtävänsä tehokkaasti ja helposti saatavilla olevalla tavalla.

Or. nl

Tarkistus 28

Ehdotus direktiiviksi
16 artikla – 2 kohta

Komission teksti	*Tarkistus*
2. Komission kertomuksessa on otettava tarvittaessa huomioon työmarkkinaosapuolten ja asiaankuuluvien valtioista riippumattomien järjestöjen sekä EU:n perusoikeusviraston näkemykset. Naisten ja miesten yhtäläisten mahdollisuuksien huomioon ottamista kaikessa toiminnassa koskevan periaatteen	2. Komission kertomuksessa on otettava tarvittaessa huomioon työmarkkinaosapuolten ja asiaankuuluvien valtioista riippumattomien järjestöjen sekä EU:n perusoikeusviraston näkemykset. ***Kertomukseen on sisällyttävä 2 artiklan 7 kohtaan liittyvä katsaus jäsenvaltioiden nykyisiin käytäntöihin iän tai***

mukaisesti kyseisessä kertomuksessa on muun muassa esitettävä arvio toimenpiteiden vaikutuksista naisiin ja miehiin. Annettujen tietojen pohjalta kyseiseen kertomukseen on sisällytettävä tarvittaessa ehdotuksia tämän direktiivin tarkistamiseksi ja ajan tasalle saattamiseksi.	***vammaisuuden käyttämisestä maksujen ja etuuksien laskennassa.*** Naisten ja miesten yhtäläisten mahdollisuuksien huomioon ottamista kaikessa toiminnassa koskevan periaatteen mukaisesti kyseisessä kertomuksessa on muun muassa esitettävä arvio toimenpiteiden vaikutuksista naisiin ja miehiin. Annettujen tietojen pohjalta kyseiseen kertomukseen on sisällytettävä tarvittaessa ehdotuksia tämän direktiivin tarkistamiseksi ja ajan tasalle saattamiseksi.
	Or. en

PERUSTELUT

Komissio antoi tämän ehdotuksen direktiiviksi yhtäläisestä kohtelusta heinäkuussa 2008. Ehdotusta oli odotettu kauan, sillä komissio oli jo vuonna 2004 luvannut laatia "kattavan direktiivin". Esittelijä on tyytyväinen komission ehdotukseen, jonka tarkoituksena on panna täytäntöön uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai sukupuolisesta suuntautumisesta riippumaton ihmisten yhdenvertaisen kohtelun periaate työmarkkinoiden ulkopuolella.

Amsterdamin sopimukseen vuonna 1997 sisällytetyssä EY:n perustamissopimuksen 13 artiklassa kielletään sukupuoleen, rotuun tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai seksuaaliseen suuntautuneisuuteen perustuva syrjintä. Mainittu 13 artikla on nykyisin kahden direktiivin oikeusperusta. Ensimmäinen niistä on rodusta riippumatonta yhtenäistä kohtelua koskeva direktiivi (direktiivi 2000/43/EY), jossa kielletään rotuun tai etniseen alkuperään perustuva syrjintä sekä työmarkkinoilla että niiden ulkopuolella. Toisessa direktiivissä, direktiivi 2000/78, kielletään uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai seksuaaliseen suuntautuneisuuteen perustuva syrjintä työmarkkinoilla.

Koska näiden kahden direktiivin soveltamisala on erilainen, on syntynyt syrjintäperusteiden hierarkia. Nyt käsiteltävänä olevan ehdotuksen tarkoituksena on tasavertainen suojelu mihin tahansa syihin perustuvalta syrjinnältä. Esittelijä odottaa, että komissio esittää vuonna 2010 ehdotuksia sukupuoleen perustuvalta syrjinnältä suojelun saattamiseksi samalle tasolle muiden syiden kanssa, niin että hierarkia häviää.

Komissio on yrittänyt yhdistää tämän direktiiviehdotuksen nykyiseen rodusta riippumatonta yhtenäistä kohtelua koskevaan direktiiviin. Direktiiveissä käytetään monia samoja termejä, kuten välitön ja välillinen syrjintä. Myös direktiiveillä luotavat menettelyt vastaavat toisiaan. Näihin kohtiin ei esittelijän mielestä tarvitse siksi paneutua sen enempää.

Komission ehdotuksessa ja rodusta riippumatonta yhtenäistä kohtelua koskevassa direktiivissä on kuitenkin eroja. Erot voivat olla perusteltuja, koska syrjinnän syyt vaihtelevat ja koska kaikki erilainen kohtelu ei ole syrjintää. Erot on kuitenkin selkeästi perusteltava.

Ehdotuksessa on kyse syrjinnältä suojelemisen vähimmäisvaatimuksista. Jäsenvaltioilla on aina mahdollisuus nostaa suojelun tasoa, mutta ne eivät voi laskea suojelun nykyistä tasoa uuden direktiivin perusteella. Direktiivissä säädetään uhrien oikeudesta korvausten saamiseen ja selvennetään, että jäsenvaltiot haluavat ja ovat velvollisia torjumaan syrjintää.

Esittelijä haluaa painottaa, että on tärkeää torjua kaikenlaista syrjintää. Syrjintä on valitettavasti kuitenkin edelleen yleistä myös Euroopassa. Vuonna 2008 tehdyssä Eurobarometer-erikoistutkimuksessa 15 prosenttia eurooppalaisista sanoi joutuneensa syrjityksi kuluneen vuoden aikana. Tämän asian on muututtava. Kahden miehen on voitava jakaa hotellihuone, vammaisten henkilöiden voitava käydä ostoksilla ja iäkkäiden ihmisten voitava saada vakuutus.

Monilla jäsenvaltioilla on jo lainsäädäntöä, joka suojaa tai ainakin jossakin määrin suojaa uskontoon tai vakaumukseen, ikään tai seksuaaliseen suuntautuneisuuteen perustuvalta syrjinnältä työmarkkinoiden ulkopuolella[1]. On tärkeää laatia tätä alaa koskevia yhtenäisiä eurooppalaisia säädöksiä, joilla selvennetään, että syrjintä on kielletty kaikkialla Euroopassa. Oikeus olla tulematta syrjityksi on perusoikeus ja sen tulisi koskea jokaista unionin kansalaista.

Syrjintäperusteet

Direktiivissä 2000/78/EY ei määritellä uskontoa tai vakaumusta, vammaisuutta, ikää tai seksuaalista suuntautuneisuutta. Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin ottanut kantaa "vammaisuuteen". Se katsoo, että *"vammaisuuden käsitteellä on ymmärrettävä tarkoitettavan etenkin fyysisestä, henkisestä tai psyykkisestä heikentymisestä johtuvaa rajoitusta, joka estää asianomaisen henkilön osallistumisen työelämään"*[2]. Vammaisten oikeuksia koskevassa YK:n yleissopimuksessa "vammaisuus" määritellään seuraavasti: "Vammaisiin henkilöihin kuuluvat ne, joilla on sellainen pitkäaikainen ruumiillinen, henkinen, älyllinen tai aisteihin liittyvä vamma, jonka vuorovaikutus erilaisten esteiden kanssa voi estää heidän täysimääräisen ja tehokkaan osallistumisensa yhteiskuntaan yhdenvertaisesti muiden kanssa." Esittelijä on pitänyt tätä määritelmää lähtökohtana uudessa johdanto-osan kappaleessa.

Olettamukset ja mielikuvat

Yhteisöjen tuomioistuin totesi asiassa Coleman (C-303/06), että direktiiviin 2000/78/EY sisältyvä syrjintäkielto suojelee vammaisten lisäksi myös heidän perheenjäseniään. Esittelijän mielestä on paikallaan vahvistaa tämä periaate selkeästi tässä direktiivissä, jotta taataan oikeusvarmuus.

Ei ole aina mahdollista heti todeta henkilön uskontoa tai vakaumusta, vammaisuutta, ikää tai seksuaalista suuntautuneisuutta, ja kuitenkin ihmiset tekevät kaikenlaisia olettamuksia henkilön ulkonäön tai nimen perusteella. Myös tämä voi johtaa syrjintään. Joitakin poikia esimerkiksi kiusataan koulussa, koska heidän luullaan olevan homoseksuaaleja, vaikka asia ei olisikaan näin. Esittelijä katsoo, että tämä on yhtä paha, ja ehdottaa siksi, että direktiiviin sisällytetään määräys, joka kattaa myös olettamuksiin perustuvan syrjinnän.

Ikää koskeva poikkeus

Komission ehdotukseen sisältyy ikään perustuvaa syrjintää koskeva yleinen poikkeus. Se tosiasia, että tämä direktiivi ei estä vahvistamasta tiettyä ikärajaa sosiaalietuuksien, koulutuksen sekä tiettyjen tuotteiden ja palvelujen saamiselle, ei muuta sitä, että tällainen erilainen kohtelu on perusteltava laillisin tavoittein, ja että näiden tavoitteiden saavuttamiseen käytettävien keinojen on oltava asianmukaisia ja tarpeellisia. Esittelijä haluaa tehdä tämän selväksi direktiivissä.

[1] McColgan, Niessen and Palmer: Comparative analyses on national measures to combat discrimination outside employment and occupation, Mapping study on existing national legislative measures - and their impact in - tackling discrimination outside the field of employment and occupation on the grounds of sex, religion or believe, disability, age and sexual orientation, December 2006.
[2] Case C13-05, ground 43. (Chacon Navas)

Rahoituspalvelut

Ikään tai vammaisuuteen perustuva erilainen kohtelu voidaan ehdotuksen mukaan sallia kun on kyse rahoituspalveluista, joissa ikä tai vammaisuus on tärkeä tekijä arvioitaessa asiaa koskeviin ja tarkkoihin vakuutusmatemaattisiin ja tilastollisiin tietoihin perustuvia riskejä. Direktiiviin 2004/113/EY sisältyy samankaltainen määräys, mutta siinä edellytetään myös näiden tietojen julkistamista. Esittelijä ehdottaa siksi, että tämä vaatimus sisällytetään myös tähän direktiiviin.

Siviilisääty

Avioliittolainsäädäntöä koskevien säännösten laatiminen ei kuulu EU:n toimivaltaan. Kukin jäsenvaltio voi itse vahvistaa edellytykset avioliiton solmimiselle. Komission ehdotus sallisi kuitenkin myös lisääntymisoikeuksia koskevan syrjinnän, kuten sterilisaation. Esittelijä pitää tätä ei-toivottavana ja on siksi tarkistanut tekstiä ja rajoittanut poikkeusten määrää.

Koulutus

Jotakin tiettyä ideologiaa edustavat koulut voivat kieltäytyä ottamasta oppilaita, jotka eivät suostu noudattamaan koulun sääntöjä. Tämä ei saa johtaa mihinkään muihin syihin kuin uskontoon tai vakaumukseen perustuvaan syrjintään. Vastaavanlainen artikla sisältyy jo yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevaan direktiiviin 2000/78 EY.

Vammaisuus

Syrjinnän kieltäminen ei riitä takaamaan vammaisten yhdenvertaista kohtelua. Tarvitaan myös "positiivista syrjintää", jossa toteutetaan etukäteistoimia ja tarjotaan asianmukaisia mukauttamistoimia. Esimerkiksi julkisiin rakennuksiin olisi voitava päästä rullatuolilla.

Esittelijä ehdottaa, että tehokkaan ja syrjimättömän pääsyn periaatteesta olisi tehtävä vain kaksi poikkeusta. Ensimmäinen poikkeus koskee tapauksia, joissa periaatteen soveltamisesta koituisi kohtuutonta rasitusta. Tuomioistuinten tulisi ratkaista, milloin on kyse tällaisesta tapauksesta. Päätöstä tehtäessä on tärkeää punnita kaikkia tapaukseen liittyviä seikkoja, mukaan lukien organisaation koko, kustannukset ja vammaisten pääsyn parantamisesta mahdollisesti koituvat hyödyt. Niissä maissa, jossa tämä on jo vakiokäytäntö, kustannukset näyttävät harvoin olevan merkittävä tekijä. Toinen poikkeus voidaan tehdä, kun toimenpide edellyttäisi tarjotun palvelun perusluonteista muuttamista. Tästä olisi kyse, kun asianomaisesta palvelusta tulisi tosiasiassa täysin eri palvelu.

Vahingonkorvaukset

Direktiivin 2004/113/EY 8 artiklan 2 kohdassa velvoitetaan jäsenvaltiot toteuttamaan toimia, joilla varmistetaan, että syrjinnästä aiheutuvat menetykset tai vahingot korvataan tai hyvitetään täysimääräisesti. Esittelijä ehdottaa, että tämä määräys sisällytetään myös tähän direktiiviin, niin että ne kansalaiset, jotka haluavat valittaa, voivat käyttää oikeuttaan oikeussuojaan.

Yksi riippumaton elin

Komission ehdotuksen mukaan jäsenvaltioilla on oltava kansallinen elin tai elimiä, joka/jotka edistää/edistävät kansalaisten yhdenvertaista kohtelua. Johdanto-osan kappaleessa 28 viitataan ihmisoikeuksien suojeluun ja edistämiseen tarkoitettujen kansallisten instituutioiden asemaa ja toimintaa koskeviin Yhdistyneiden Kansakuntien Pariisin periaatteisiin. Esittelijä ehdottaa, että direktiivissä viitataan nimenomaisesti riippumattomuusperiaatteeseen ja riittävien varojen periaatteeseen.